

дина пострада, до колкото ми е извѣстно, повече, отъ колкото кога-да-е въ минали ти врѣмена.

Така азъ спомѣнахъ три ти голѣми цѣли, които въ настоящий кризисъ трѣбова да бѣдѣтъ напечатани въ срѣдцата на Британія и изискани съ нейний гласъ. Могѣтъ да ме попитѣтъ сериозно или иронически, не трѣбова ли да се прибави още и четвърто желание «териториялната цѣлостъ на Турция»?

За да разберемъ всичката сила и значение на това изражение, трѣбова да се повърнемъ за минута назадъ камъ кримската война. За лозинка на тая война, както и на политиката, която я прѣдшествоваше, служеха думи ти: «цѣлостъта и независимостъта на Турция». Смыслъта на тия двѣ изражения — цѣлостъ и независимостъ — е свършено различна. Първото е отрицателно, второто — положително. Цѣлостъта на Турция ште бѣде подържана съ една номинална върховностъ, провѣржавана съ плаштание то на умѣренъ данѣкъ; това е необходимо за да може отоманската върховностъ да изключаваше въ прѣдѣли ти на турската имперія всяка друга върховна властъ и ползование то отъ всички или нѣкои права на върховна властъ отъ страна на друга държава: Русия на Черно то море, Австрія на Дунавъ, Франция или Англия на Нилъ или Червено то море.

Независимостъта на отоманската имперія е съвсѣмъ друга работа. Това изражение значеше, въ врѣме на кримската война, значи и сега, че съ изключение на Румунія и Сръбія, въ които Европа е заинтересована, и освѣнъ самопроизволни ти наредби съ едно васално господарство, каквото е Египетъ, който самъ може да се заштитаваше отъ Цариградъ, на Порта та е прѣдоставено дѣйствително то, постоянно и пълно управление на всички области на нейни ти обширни владения.

Колкото се касае до цѣлостъта на Турция, то азъ желая да се подържаше; нѣ не казвамъ, че това желание трѣбова да се гледа като нѣшто, което прѣвишава всички други по-високи задачи на политиката.